

Handläggare
Johanna Zalyal
Telefon: 08-50829387

Till
Kommunstyrelsen

Revidering av Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP) med tillhörande tillämpningsanvisningar

Initiativärende

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (dnr KS 2022/1171), i enlighet med bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande godkänns.
2. Tillämpningsanvisningar idéburet offentligt partnerskap (IOP) (dnr KS 2022/1171) i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande godkänns.
3. Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (dnr KF 171-84/2017) upphör att gälla.
4. Vägledning Idéburet offentligt partnerskap (IOP) (dnr KS 2019/10) upphör att gälla.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2022 att kommunstyrelsen ska se över och revidera de stadsövergripande riktlinjerna för idéburna offentliga partnerskap (IOP) med tillhörande tillämpningsanvisningar.

Stadsledningskontoret anser att idéburna aktörer utgör ett viktigt komplement till stadens egna välfärdsverksamheter. Genom samverkan kan staden och civilsamhällets organisationer bättre ta tillvara de olika kompetenser, erfarenheter och perspektiv som ryms inom respektive sektor. En utvecklad samverkan med idéburna organisationer ökar chanserna att lyckas med komplexa samhällsutmaningar, och bidrar till mångfalden av aktörer och till valfrihet för brukarna. Förslaget till Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap syftar till att stödja stadens nämnder och bolag vid ingående av idéburna offentliga partnerskap. Förslag till tillämpningsanvisningar syftar till att ge fördjupad kunskap om samverkansmodellen IOP och under vilka juridiska förutsättningar

IOP kan ingås, vilken aktör IOP kan ingås med och bedömning av IOP som en lämplig samverkansmodell.

Stadsledningskontoret anser att föreliggande förslag till nya riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap med tillhörande tillämpningsanvisningar ligger i linje med kommunfullmäktiges uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2022.

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Stockholms stad antog 2017 riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (dnr 171- 84/2017) och kommunstyrelsen utfärdade vägledning för idéburet offentligt partnerskap 2019. Kommunfullmäktige beslutade i budget 2022 att kommunstyrelsen ska se över och revidera de stadsövergripande riktlinjerna för idéburna offentliga partnerskap (IOP) med tillhörande tillämpningsanvisningar.

Utredningen om idéburna aktörer i välfärden lämnade i april 2020 betänkandet Idéburen välfärd (SOU 2019:56) ett antal förslag i syfte att främja ett ökat idéburet deltagande i välfärden. I betänkandet presenteras ett antal kriterier för vad som är kännetecknande för idéburna offentliga partnerskap (IOP). Utredningen har även tagit fram en särskild vägledning som innehåller alternativ för hur IOP kan ingås med beaktande av gällande regelverk, som kommunallagen, upphandlingslagstiftningen och statsstödsreglerna. Upphandlingsmyndigheten föreslås få i uppdrag att förvalta och utveckla vägledningen samt arbeta med informationsinsatser kopplat till IOP.

Stadsrevisionen i Stockholm stad granskade 2021 stadens styrning och uppföljning av idéburet offentligt partnerskap (RVK 2020/9). Den samlade bedömningen var att granskade nämnders styrning och uppföljning av idéburet offentligt partnerskap behöver utvecklas för att partnerskapen ska ge avsedd effekt på politiskt prioriterade samhällsutmaningar. Samverkansformen har använts på olika sätt, tillämpningen av riktlinjen skilde sig åt och kunskapen hos nämnder och förvaltningar om bakgrund till och syfte med idéburet offentligt partnerskap varierar. Vidare poängterade stadsrevisionen att stadens styrdokument beskriver idéburet offentligt partnerskap på delvis motstridiga sätt, vilket gör styrningen otydlig.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets avdelning för kvalitet och säkerhet tillsammans med finansavdelningen och juridiska avdelningen.

Ärendet

Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap
Idéburna organisationer har länge spelat en viktig roll i välfärden och är i många fall föregångare för sådant som idag tillhör välfärdens kärna. Samtidigt fortsätter de att identifiera, artikulera och möta olika målgruppers behov vilket gör de idéburna aktörerna till viktiga innovatörer i samhället.

Idéburna aktörer utgör ett viktigt komplement till stadens egna välfärdsverksamheter. Genom samverkan kan staden och civilsamhällets organisationer bättre ta tillvara de olika kompetenser, erfarenheter och perspektiv som ryms inom respektive sektor. En utvecklad samverkan med idéburna organisationer ökar chanserna att lyckas med komplexa samhällsutmaningar, och bidrar till mångfalden av aktörer och till valfrihet för brukarna. Samverkan kan ske på olika sätt, till exempel genom föreningsbidrag, upphandling, valfrihetssystem eller idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap syftar till att stödja stadens nämnder och bolag vid ingående av idéburna offentliga partnerskap. Riktlinjerna är indelade i tre kapitel och innehåller följande:

Att ingå ett idéburet offentligt partnerskap

Börja med att välja samarbetsform

När stadens nämnder eller bolag avser inleda ett samarbete i välfärdsfrågor med en idéburen aktör behöver nämnden eller bolaget undersöka hur samarbetet bäst organiseras.

Utmärkande för ett idéburet offentligt partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet:

1. Partnerskapet är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer i välfärden.
2. Det syftar till att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål.
3. Såväl den offentliga som den idéburna aktören bidrar med resurser.

Kontrollera att det är en idéburen aktör

Om någon av stadens nämnder eller bolag överväger att ingå ett IOP behöver nämnden eller bolaget undersöka om den potentiella samarbetspartnern är en idéburen aktör. En idéburen aktör definieras som en juridisk person som uteslutande har ett allmännyttigt syfte som är angivet i stadgar, bolagsordning, urkund eller motsvarande handling.

Stadens värdegrund och demokrativillkor

Nämnden eller bolaget ska vidare kontrollera att organisationen bedrivs på ett sätt som är överensstämmande med stadens värdegrund, arbete för demokrati, icke-diskriminering, jämställdhet, jämlikhet och mänskliga rättigheter samt uppfyller demokrativillkor. Det huvudsakliga syftet med demokrativillkoret är att förhindra att offentliga medel tilldelas aktörer vars verksamheter inte är förenliga med samhällets grundläggande värderingar såsom de formuleras i regeringsformen och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter.

Ett IOP måste vara förenligt med gällande rätt

Innan staden ingår ett IOP behöver nämnden eller bolaget kontrollera att partnerskapet är förenligt med gällande rätt. De handlar framförallt om följande regelverk:

- Kommunallagen.
- Upphandlingslagstiftningen.
- EU:s statsstödsregler.

Överenskommelse och juridiskt stöd

Om nämnden eller bolaget bedömer att förutsättningar finns för att ingå ett IOP kan en process för framtagande av överenskommelse påbörjas i dialog med övriga parter i partnerskapet.

Jurist bör alltid biträda när de juridiska förutsättningarna för att ingå i ett IOP ska bedömas. Om den enskilda förvaltningen saknar jurist med rätt kompetens kan juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret bistå vid denna typ av bedömningar. Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram tillämpningsanvisningar till riktlinjerna samt att hålla dessa uppdaterade.

Tillämpningsanvisningar idéburet offentligt partnerskap (IOP)
Tillämpningsanvisning till Stockholms stads riktlinjer för Idéburet offentligt partnerskap (IOP) syftar till att ge fördjupad kunskap om samverkansmodellen IOP och under vilka juridiska förutsättningar IOP kan ingås, vilken aktör IOP kan ingås med i bedömning av IOP som en lämplig samverkansmodell.

Tillämpningsanvisningarna har ett fördjupande avsnitt av respektive avsnitt i riktlinjerna.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret anser att idéburna aktörer utgör ett viktigt komplement till stadens egna välfärdsverksamheter. Genom samverkan kan staden och civilsamhällets organisationer bättre ta tillvara de olika kompetenser, erfarenheter och perspektiv som ryms inom respektive sektor. En utvecklad samverkan med idéburna organisationer ökar chanserna att lyckas med komplexa

samhällsutmaningar, och bidrar till mångfalden av aktörer och till valfrihet för brukarna.

Stadsledningskontoret har i förslag till riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap förtydligat vad som är utmärkande för ett idéburet offentligt partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet, vilka kontroller nämnden eller bolaget ska göra och vilka juridiska förutsättningar som gäller utifrån gällande rätt. Vidare finns ett avsnitt om förutsättningar och innehåll i överenskommelsen. Riktlinjerna syftar till att stödja stadens nämnder och bolag vid ingående av idéburna offentliga partnerskap. Förslaget till tillämpningsanvisningar syftar till att ge fördjupad kunskap om samverkansmodellen IOP och under vilka juridiska förutsättningar IOP kan ingås, vilken aktör IOP kan ingås med samt innehåll i överenskommelsen samt struktur för uppföljning av partnerskapet. Riktlinjer och tillämpningsanvisningar för idéburet offentligt partnerskap överensstämmer i stort med den vägledning som har tagits fram i utredningen Idéburen välfärd (SOU 2019:56).

Samverkan med idéburna organisationer kan ske på olika sätt, till exempel genom föreningsbidrag, upphandling, valfrihetssystem eller idéburet offentligt partnerskap (IOP). För att skapa tydlighet är det viktigt att de juridiska förutsättningarna för idéburna offentliga partnerskap är klargjorda. Idéburet offentligt partnerskap (IOP) saknar idag en rättslig definition och begreppet förekommer inte i någon lag eller förordning. Partnerskapens förenlighet med lag måste bedömas i förhållande till omständigheterna i varje enskilt fall. Stadsledningskontoret bedömning är att jurist alltid bör biträda när de juridiska förutsättningarna för att ingå i ett IOP ska bedömas. Om den enskilda förvaltningen eller bolaget saknar jurist med rätt kompetens kan juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret bistå vid denna typ av bedömningar.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget till nya riktlinjer samt tillhörande tillämpningsanvisningar gör styrningen mer tydlig och enhetlig, vilket var en del av stadsrevisionens kritik. Samtidigt vill stadsledningskontoret understryka att nämndernas tillämpning av riktlinjerna och då framförallt genom en aktiv uppföljning och förvaltning också är av stor betydelse för att komma till rätta med de utmaningar som identifierades.

Stadsledningskontoret bedömer att riktlinjerna inte får några konsekvenser gällande ekonomi då finansiering sker fortsatt på samma sätt som tidigare genom nämndernas anslag för verksamhetsområden.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (dnr KS 2022/1171), i enlighet med bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande godkänns.
2. Tillämpningsanvisningar idéburet offentligt partnerskap (IOP) i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande godkänns

Fredrik Jurdell
Stadsdirektör

Jonas Lauri
Tf. avdelningschef

Bilagor

1. Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (dnr KS 2022/1171).
2. Tillämpningsanvisningar idéburet offentligt partnerskap (IOP) (dnr KS 2022/1171).